

— Kadar sta prišla koncem njive, ostrgal je kmetič z ótiko prst z lemeža, deček je obrnil konja in načél se je. nov rázor. —

Bučela je frčala nad kmetom naprej preko polja in priletela do potoka. Lahno so polzéli valčki preko belih kamničkov in žuboreč pozdravljali evetice poleg obrežja. In teh je bilo nebrojno. Zvončki so zvonili pozdrav vzpumládí. Modri podleski so dvigali ponosno svoje glave k višku, in ondu pod mahovitim hrastom na vlažnih tleh so rumenéle trobentice. — Bučelici se je tu dopadalo in sedla je na golo hrastovo vejico. In prišli so otroci in trgali evetice. Dečki so jih devali za klobuk in veselo vriskali, a deklice so si jih pripenjale na nedrija. Jeden izmej otrok, plavolas deček, sedel je na breg, trgal trobentice in jih metal v vodico. Zraven je govoril: „Vodica, urna vodica, nesí trobentico dóli v reko in po reki naprej! A tí trobentica plavaj in plavaj. In kadar prideš v veliko mesto, ustavi se pred mostom in poglej proti visokej hiši. Ondu bo slonela pri oknu črnelasa moja sestrica. In kadar jo ugledaš, zatrobi jej iz reke moj pozdrav!“ — Trobentica je plavala po potoku naprej in izginila pri ovinku dečkovim očém . . .

Rada bi bila bučelica ostala še tu, a morala je odleteti. Hitéla je preko travnikov. V meji je stala slíva odeta v vzpomládno obleko. Bučelica je sfrčala k njej in jej zabrenčala pozdrav. Od radosti je slíva zatrepetala: Ovetje se je vsulo kakor sneg od nje. Medéna vonjava se je širila med njenim vejevjem in daleč okolo njé . . . Bučelica je letala od eveta do eveta, pijoč sladko pijačo in nabirajoč obnožja. *) Kadar se je nasrkala in obložila, breščala je domóv v svoj panj, na katerem je bil naslikan sv. Duh v podobi goloba. — A domá je povedala vesele novice svojim sestricam in skupaj so frčale potem preko vrta, mimo hiše, nad njivami, potokom in travniki k belo cvetočej slívi. — A solnce je sijalo z jasnega neba in gorka sapica je pihljala . . .

Kavčevij.

Pólsja lóv.

Kadar se primaknejo prvi jesenski dnevi, to se bliža tudi pólsja lóv. Zeló veliki pólharji so naši Notranjci. Vsak mož, bodi si bogat ali ubožen, ima v drugej polovici kimavea méseca in v začetku vintoka ali kozoprška dovolj opravka s pólsjo lovjó. A vsako leto nij jednako pólsno. Če obrodí bukev mnogo žirú, ondaj se pokaže tudi obilo polhov. Kadar pride táko leto, tedaj je tudi ves gozd jeseni živ ljudij po dnevi in po nóci. Po dnevi sekajo in tešejo tesarji, a pod véčer pridejo pólharji z lovskim orodjem. To orodje se po Dolenjskem imenuje: samóstrel, samóstrela, moškega spola: Selbstgeschoss, ker se sam ó vzprózi, a po Notranjskem: šklóp, tudi moškega spola, od laške besede: schioppo, das Geschoss, die Flinte. Pravi pólhar s sobój prinese obilo samóstrelóv. Kadar si ubere mesto, katero mu je bilo znano uže od poprejšnjih lét, še za vida okolo po bukovem drevju nastavi samóstrele, natakne na dolge prékle. Samóstrel je lesén, podoben škatlí, ter ima zunaj na sebi jekléno, prožno vzmét, pritjeno takó, da na

*) Obnóžje je to, kar nabirajo bucele na krtačice svojih nožíc.

jeden konec deneš vádo (Köder), v laško olje omóčeno cúnjico (Dolenjcu rabi umeščána, razpolovljèna, z laškim oljem namazana bruska ali jabolko), a drugi konec je v zvezi s pokrovom, in to takó, da, kadar se polh kóličekaj z gobcem dotakne vade, vzpróži se takój vzném, katera ga s pokrovom za vrát pritisne ter zadavi. Posebno dobro je samóstrele nastavljàti na téčinah ali odrih, rekše tam, kder je poleg bukke blizu druga bukke ali vitka livoja. Če ima pólhar srečo, to na takej téčini v jednej samej noči ujame po pet ali še po več polhov, ki so hoteli téči s tega drevesa na óno, zaradi česar je samóstrel nastaviti vselej tja, kder se tega drevesa veja naslanja na ónega drevesa vejo. Kadar so samóstreli nastavljeni, zakuri se tudi ogenj, ker je nočiti v gozdi, in jeseni zebe po noči; a tudi svetlobe je treba, da pólhar često prečiše nastavu, če se je ujel kak polh, katerega iznáme, in takó stvori prostor družemu. Posebno bogate so pólsšine, rekše votline po drevesih in skalah, iz katerih za mraka polhi gredó na pašo. Pred tako votlino se nastavi navadna pást, in ráno se ujame vsak polh, kateri silí venkaj. Pripétilo se je uže, da jih je pólhar iz jedne pólsšine dobil po 20 ali še po več; a vender se tudi naključí, da se človek s pólsšino zamán trudi. Podlásica, ki nij mnogo daljša od polha, stvori v pólsšini obilo zléga: kar sama ne pokolje, to prepodi. Tudi gad, ki po gosto zaleze v te vrste duplo ali votlino, prežene vse polhe, da se razbegnejo, Bog vé, kam. Če je pólsno leto in če pólhar pogodi pravo mesto, ondaj ujame do 60 polhov na noč. Res je to obilo, a tem drobnejši so tudi polhi: posebno zajéten starínce bi jedva tehtal pol kilograma; ali taki so redki. Dober jedèe, kakeršen je vsak pólhar stare mere, kadar mu je vso noč prebiti v gozdi na planem, potrebuje 6 polhov, katerih je vsak pečen v svojej másti. Nótranjec in Dolénjec tolstega polha uživata v slást, a Gorénjec bí se ga niti ne doteknil, ker se mu gnusi, kakor miš ali podgana, s katero si je v ródu. Od polhove kožúhovine se delajo kúeme pólhovke; a te kožice, dokler so še mokre, dájó v živež tudi svinjam, katerim so vrlo po gódi. Polhova mast je dober lék od ozoblíne. Ž njo po zimí eerkvenim uram po nekatere kraje mažejo kolesca, ker ta tošča nikoli ne zmrzne.

O polhu se pripovéda mnogo čudnega. Pričajo, da na sv. Mihela dan hudiči polhe na Oblóke ženó v seménj. A nekakov pólhar tega še nij védel poprej, in odpravil se je sv. Mihela po polu dne v gozd na lov. Tam niti répa nij mogel ujeti, ker so bili uže vsi polhi zbrani v odhod. Kadar idoči po stezi pridejo baš mimo njega, ki je ondukaj žalosten čakal dne, tedáj huddé-gonjác povpraša svojih tovarišev, kde lí je ostal lísece. Takó je ime največjemu, najtežjemu polhu. Odgovoré mu, da je ostal na „gladkej skali.“ Pólhar, vesel, da je to slišal, takój steče k rečenej skali, ter ujame polha lísea, tólicega, da je sedem krat počíval, predno ga je priúnesel domóv. Tak je bil ta polh!

Še je pripovedka o necem kmetu, ki je pred množimi léti čez gozd po noči hotel iti domóv ter padel v brezno, kakeršnih je po Nótranjskem obilo. Priletel je do tál, a pobil se nij posebno. Vender nij mogel upati, da bi mu še kedáj zasvetilo božje solnce. Pod zemljó je živel ob samih polhih, katerih je bilo dovolj. V groznej skrbi se domislí napósled, kakó bi se mogel otéti. Na sebi je imel bagrón (škrlátast) brezrokávee (lajbljèc). Iz te oblóke je urezoval ozke trakove, katere je polhom privezával okolo vratú. Dejal je: „kdor

ujame tacega polha, to brez nobene dvojbe začne premišljati, od kod ima rudéčo ogrlino; morda me po tacem slédu potlej vendar kdo najde." Nij se mož prevaril. Teh polhov je bilo po gozdi, kar dalje tem več. Ljudjó so se čudili in iskali, od kod hodijo ti posebni polhi. Skóraj potem so res kmeta naši ter ga potegnili iz jame. A nij dolgo živel, ker je bil od strahu in velikih muk preoslábel v podzémeljskem zaporu.

— j —

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Rujavi hrost ali keber.

Izvestno ga ni nobe-
nega med vami, da bi ne
poznal hrosta, te jako
kvarljive živalice, ki jo
štejemo v vrsto žuželk.
Hrosti se, kakor večina
drugih žuželk, preobra-
zujejo, to je, v začetku
imajo vse drugačno telo,
nego proti koncu svojega
življenja. Za to izpreo-
brazbo potrebujejo hrosti
po štiri leta. Iz jajčec
se izvalé najpred črvom
podobne ličinke ali pod-
jédi, ki so zelo kvarljive
in grde živalice. Ti pod-
jédi živé pod zemljo, ob-
jédajo rastlinam korenine
in prerivajo zemljo na
vse strani. To jako kvar-
ljivo življenje pod zemljo
traje 3 do 4 leta. Kadar
so popolnem dorasli, po-
dobni so do 50 mm dol-

gemu, blede rumenkastemu, členastemu črvu, ki ima na prvih treh obročkih tri pare nog. H koncu četrtega poletja se zabubijo ter se prihodnje vzpom-
ladi pokažejo v podobi popolnega hrosta.

Rujavi hrost se prikaže koncem meseca aprila ali pa začetkom maja, kadar pri nas drevje ozeleni. Po dnevi počiva mirno po drevji, a zvečer leta okoli. Živi se z objedanjem listja, cvetja in mladih plodov ter naredi večkrat neizmerno mnogo kvare, posebno vsako četrto leto, ko se prikaže v brezšte-